

De usynlige

Under overfladen bruser sorgen Af Christiane Gammeltoft-Hansen

Hvis bare ikke hun havde fået kakao på sweateren. Hvis bare ikke han havde boet i det gule hus. Hvis bare ikke ... Livet bliver sjældent, som vi planlægger og regner med. Der sker hele tiden afbrydelser af det, vi er i gang med. Vi udstikker en kurs, men kastes så i en anden retning. Oftest er det såmænd ikke så skidt endda. Så fantastiske er vi jo heller ikke, når det kommer til stykket, som vores eget livs arkitekter. Men engang imellem er det skidt. En sjælden gang imellem er det rigtig skidt, og når det er det, vil vi gerne have en forklaring. Der må være en mening, når det som skulle være smukt og godt, bliver rædselsfuldt og ondt.

"De usynlige" starter med en række fatale sammenfald. Eller rettere, det starter med det gode liv:

En mor går af sted med sin søn i en klapvogn. Det er, som det skal være. En glad pludren og løftet om en kanelbolle og en kop kakao. Men så er det, de fatale sammenfald vælter over hinanden, og det ender, dér hvor intet burde ende, med at den lille dreng mister livet, moren mister sin søn, og den store dreng i det gule hus mister sin frihed og en hel del mere.

Den store dreng hedder Jan Thomas. Han og hans kammerat dømmes for mordet på den lille dreng. Da filmen bevæger sig videre, er der gået 8 år, og Jan Thomas skal forsøge at bygge en tilværelse op udenfor fængslet. Hans holdning og undvigende blik giver indtryk af, at noget er slukket i ham, og hvordan også leve med sådan en skyld – det selv om det synes usikkert, hvori den består. Ét sted tændes lyset dog, og det er i musikken. Jan Thomas kan spille orgel – og det så det er både stærkt og overrumplende. Han får derfor også arbejde som organist i en kirke og langsomt begynder lyset at brede sig til andre dele af livet, for han møder præsten og den enlige mor Anna, og de forelsker sig.

I første halvdel af "De usynlige" følger vi Jan Thomas, spillet af Pål Sverre Valheim Hagen, der med små virkemidler men med stor effekt formår at forløse historien, så det bliver til sitrende nærvær. Man er slet ikke parat til at forlade ham, da fortællervinklen skifter. Det at leve med så stor en skyld, hvordan bærer man sig ad med det? Hvor meget ret til liv har man, når man har taget en andens? Må man forelske sig? Må man knytte sig til et barn? Annas alt for enkle opskrift: At Gud har en mening med alt, hvad der sker, holder helt tydeligt ikke her. Mon ikke også det gælder hendes velmenende forsøg på at erstatte tilgivelse med forsoning?

Men videre går det, eller rettere, vinklen bliver en anden, og da det sker, er det Agnes, moren til den dræbte dreng, vi følger. Agnes spilles af Trine Dyrholm, der igen, igen gør det fremragende. Agnes har formået at komme videre. Hun og hendes mand har holdt sammen, og de har adopteret to piger. Men lige under overfladen bruser sorgen lige så stærkt som den elv, der engang tog hendes dreng. Da hun ved en tilfældighed en dag ser Jan Thomas i kirken, får den frit løb. En mor i sorg er det ikke vanskeligt at have sympati med. Men en af de ting, der gør "De usynlige" til så helstøbt og troværdig en film er, at der føjes nuancer til persontegningerne – de bliver på intet tidspunkt endimensionelle. Den umiddelbare sympati for ikke bare Agnes men også Jan Thomas udfordres.

Vand er et gennemgående tema i filmen. Agnes' søn drukner, og hun selv søger ham stadig

dagligt under vandet i skolens svømmebassin. Da Agnes er på ekskursion med sin klasse til kirken og her første gang ser Jan Thomas, sker det lige efter, at en af hendes elever har taget en ordentligt slurk af dåbskanden (det virker såmænd nok meget hurtigere end at få det over hovedet, er kirketjenerens eneste kommentar til det). Endelig får vandet også en afgørende betydning i filmens slutning. Vandet som død, renselse og nyskabelse fungerer således som en symbolsk kommentar til filmens handling.

Noget svar på det meningsløse giver filmen ikke. Det er en af dens styrker – vi har set nok forsøg herpå andre steder, der som oftest ender meget bastant og postulerende. Spørgsmålet om tilgivelse bliver heller ikke afklaret, men måske det forhold at man til sidst trods alle udfordringer sidder tilbage med en intakt sympati alligevel rummer en eller anden form for tilgivelse.

Det er ikke mange biografer, der har valgt at sætte "De usynlige" på plakaten. Det er ærgerligt, for det er en film, der i den grad har fortjent at blive set af mange. Den forholder sig åbent og spørgende til livets helt tunge sider, uden at det på noget tidspunkt bliver moraliserende og belærende.

Norge 2008 - Instr.: Erik Poppe - Manus: Harald Rosenløw Eeg - Medv.: Trine Dyrholm, Pål Sverre Valheim Hagen, Ellen Dorrit Petersen, Trond Espen Seim, Finn Gjerdrum, Fredrik Grøndahl - 115 min. - Dansk biografpremiere d. 7/11 2008 - Udlejning / pressebilleder © Scanbox

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=6885&area=2>

<http://www.philm.dk/default.asp?CallParam=visfilm&IdParam=3067>

<http://www.spiritualityandpractice.com/films/reviews/view/19926>